

Terminologi för översättare – utmaningar och förslag till lösningar

Mari Mossberg, lektor i översättning
Språk- och litteraturcentrum, Lunds universitet

Terminologikurser vid Lunds universitet

- Masterprogram i översättning: terminologilära som liten del av kursen Översättningsvetenskaplig teori och metod (15 hp) 2014-2020
- Språkkonsultprogram: Semantik och terminologi (7,5 hp), termin 4, vartannat år sedan 2015
- Tolkning i offentlig sektor: Grundläggande terminologi för tolkar (3,5 hp), Terminologi i praktiken (4 hp), varannan termin sedan 2020
- HT21: Kandidatprogram i översättning 90 hp, revidering av alla delkurser
- HT22: Översättarutbildning på distans (kandidatnivå)

Översättarutbildningen vid LU

(kurskod: ÖVSD62, ÖVSK11)

- 60 hp + 30 hp (kandidatarbete) = 1,5 år
- Kandidatexamen i översättning
- Helfart online via Canvas och Zoom + två campusdagar/termin
- Antagningskrav 90 hp i vilket ämne som helst
- Antagningsprov i svenska och översättning (färdighetsnivå motsvarande 60/90 hp i källspråket)
- Periodisering av språken
- Studentgrupp: från hela Europa, blandade åldrar, olika källspråk och varierad akademisk och yrkesmässig bakgrund

Att skapa en ny delkurs i terminologi för översättare – vad behöver studenterna kunna?

- Förstå skillnaden allmänspråk ↔ fackspråk
- Uppfatta skillnader i stilmått på olika språk
- Förstå termernas funktion och vikten av konsekvent termbruk
- Känna till termbaser och andra terminologiska resurser + kunna göra effektiva termsökningar
- Kunna grunderna i terminologiläran för att kunna analysera och kritiskt granska definitioner och termer i databaser, tidigare dokument och översättningsminnen.

Utmaningar

1. Inre motivation
2. Krympande resurser
3. Balansen akademisk utbildning ↔ praktisk yrkesutbildning

Försök till lösningar

- Kontextualisering: fackspråklig såväl som yrkesmässig
- Parallella kurser i facköversättning och yrkeskunskap som förstärker lärandet och ökar motivationen
- Studentlett arbete (aktivt och laborativt arbetssätt)
- Övningar med tydlig koppling till översättaryrket
- Dessutom: kommunicera tänket till studenterna

Delkursen Fackspråk och terminologi (6 hp, halvfart) – kursupplägg

- Föreläsning 2-3 tim / vecka: introduktion av nytt fackområde + 1-2 centrala texttyper, korta övningar, terminologilära
- Studentlett arbete i grupp via digital plattform: facktext + tillämpningsövningar, översättningsgranskning, analys av termbanker
- Artikelseminarium: muntliga studentredovisningar av artiklar om översättning, terminologi och fackspråk
- Gästföreläsningar av yrkesverksamma facköversättare
- Examination: 1 termutredning 2 analys av facktext

Vanliga svårigheter

- Att känna igen en fackterm i en text
- Källkritik: värdera källor och förstå vikten av att jämföra källor
- Effektiv sökning: bra sökord, leta i parallelltexter, leta inom texten
- Identifiera terminologiska problem

Exempel på termövningar

- Partiell ekvivalens: juridik (*tingsrätt*), skolsystem (*grundskola*), vård och omsorg (*vårdcentral*)
- Termöversättning i olika kontexter (t.ex. direktöversättning, översättningsdublett, översättningslån, överordnat begrepp); EU vs nationell kontext
- Konstruera begreppssystem baserat på definitioner i t.ex. Rikstermbanken: matlagningstermer (*koka, steka, pochera, rimma, grava, förvälla, tillreda* osv); fordon (*flygplan, bil, buss, cykel, tåg, rymdfarkost, skepp, fartyg, båt, svävare, drönare* osv)
- Extrahera termer ur text, konstruera egna begreppssystem och föreslå egna definitioner (+ inse att definitioner kan skrivas ur olika perspektiv, för olika målgrupper och för olika syften)

Termutredning – examinerande uppgift

- Identifiera en svåröversatt källspråksterm
- Ringa in fackområdet så snävt som möjligt + ge autentiska exempel på termanvändning på källspråket (en enda betydelse utreds!)
- Konstruera begreppssystem och motivera val av begreppssystem
- Diskutera några relevanta målspråksekvivalenter
- Föreslå en svensk termöversättning + definition och diskutera graden av ekvivalens
- Hänvisa till kurslitteraturen + resonerande framställning

